

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska ikkrat.

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nestrakovana pisma se ne sprejemajo.

Vrednino prejema opravništvo (administracija) in akcij-dionia na Dunajski cesti št. 15 v Medijarovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr

za pol leta . . . 5 " — "

za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr

za pol leta . . . 4 " 20 "

za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

O dogodbah v Spljetu še nekoliko.

Svoj čas smo o nemiru in škandalu, ki so ga napravili Lahji in Lahoni v Spljetu 17. avgusta, že nekoliko spregovorili, če tudi le površno, ker še nismo imeli nadrobnejših poročil. Zdaj je pa ta reč jasnejša in vidi se, da ima velik političen pomen, ker se je tu pokazalo očitno sovraštvo do Slovanov in Avstrije. Lahji in pollašeni Hrvatje ter ljudje drugih narodnosti so tu pokazali svoje prave roge, svoje po ugodnih jim političnih razmerah in mršavi tamošnji upravi gojeno prizadevanje, hrvatsko mesto „Spljet“ premeniti v laško „Spalato“, odtujiti ga tako Avstriji, a približati Laški, da bo pripravnejše za požrešni in lačni laški želodec.

Pa predno delamo svoje sklepe, treba, da ob kratkem povemo še vse, kar in kako se je godilo.

Ob slovesnem obhajanju obletnice zmage pri Ključih, kjer je bil polek „Weber“ v bitvi, so se čutili Lahoni v svojih srcih in patriotičnem „irredentovskem“ čutju razžaljene zato, ker je ta slovanski polek to slovesnost obhajal narodno, z narodnimi zastavami in godbo. Takrat so laške polahonjene renegatske duše tiščale pesti in škripale z zobmi, ter sklenile maščevati se, za kar so se priprave začele delati naglo in z vso močjo. Priliko za to je imel dati shod lahonskih strelcev, ker se je lahko dalo zbrati veliko ljudstva, ktero je imelo potem podpirati poštenoviče lahonske v rogoviljenji zoper Avstrijo in slovansko prebivalstvo.

Dan pred rogoviljenjem je načelnik strelcev Peter Jerčić (kakor ime kaže, polahonjen

Hrvat, renegat) med prodajalce in prodajalke rib na ribjem trgu delil denar rekši, da naj zvečer napadejo vojake in narodnjake. Res je privrela drugi večer velika druhal pred strelišče ter postavila se tam in čakala prihoda vojakov; ko so prišli memo, jih je napadla in en strelec je na cesti zaupl, naj pridejo vsi ven z orožjem. Ti so prihruli s hiše z nasajenimi bodali na puškah in zasramovali vojake; eden od njih je potegnil nekemu vojaku od zadaj sabljo z nožnic, drugi vrgel po njih stol, tretji je vsekaj vojaka po rami, četrti pa vdaril Hrvata s puškinim kopitom. Tako so se obnašali poštenoviči strelci, „ustavoverni“ italijanissimi spljetski, množica pa je rjula, da je bilo groza.

Po tem junaštvu so se zagnali pod vodstvom občinskega svetovalca in sina okrajnega komisarja Foretiča (po imenu zopet renegat!) pred hrvatsko čitalnico; pri tem je dobil prof. Zlodič na balkonu debel kamen na ramo, na cesti pa so strelci hudo pretepli več narodnjakov in čitalnici vsa okna pobili.

Najmikavnejše reči pa še prihajajo na dan. Ko je drugi dan okrajni glavar Kučić, ki se javno brati s temi zagrizenimi Lahoni, zvedel, da je državni pravdnik Paladino s svojega okna vse to opazoval in da misli vse to o priliki pri preiskavi povedati, je bilo strelcu Pavišču (po imenu renegatu) naročeno, v imenu družbe strelcev naznaniti mu, da je njegovo življenje v nevarnosti, če se bo podstopil o strelcih kaj hudega pričati. Pa ne še samo to; dne 19. avg. se je podalo vse vodstvo strelcev k državnemu pravdniku zahtevati od njega, naj ni-

kar ne pové, kar je videl in slišal, na kar pa državni pravdnik ni nič odgovoril. Zato je zagrizeni italijanissimo, sodnijski svetnik Paluello javno v kavarni zabavljal in državnega pravdnika obkladal s psovskami, ker je o dogodbah resnico povedal.

Tudi to je še slednjič omeniti, da je okrajni glavar sam pripoznal, da je o tem, kar se je pripravljalo, že prej vedel in tudi hujskanje zoper vojake in narodnjake slišal, pa vendar ni nič vkrenil, da bi se bilo to zabranilo. Tako se slovanstvo v tem mestu še naprej zatira z žuganjem in dejanjem!

Mi pa zdaj prašamo: Ali ni tacih razmer kolikor toliko kriva tudi vlada sama, pod ktere peruti se taka zalega ne le ne zatira, ampak celó goji, ker imajo „irredentarji“ med uradniki odločne in celó javne prijatelje in privržence? Skrajni čas bo, da se po teh naših pollaščenih mestih, najhujših gujezdih Avstriji sovražnih „irredentovcev“, precj zelo pomete, posebno ostro pa postopa z uradniki, ki cilje teh nevarnih ljudi podpirajo. Nadjamo se, da bo dogodba v Spljetu temu vendar dala dosti opravičen povod.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 3. septembra.

Cesarjevo potovanje je tudi na dalje, če mogoče še slovesnejše. Vsa pot do Krakovega je bila slavna, mesto vse okinčano in razsvitljeno, gromoviti „Niech zyje!“ Na pozdrave raznih deputacij je cesar prijazno

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

(Konec.)

23. Konec.

Mlin še nobenkrat ni bil v tako dobrem stanu, kakor je bil zdaj. Vse je bilo prav lepo vravnano, vse natanko urejeno; dela, se reče mlevi je bilo pa toliko, da ni bilo kam ž njo, odsod so ljudje k Prašniku v mlin nosili in vozili, iz cele okolice, pa še iz drugih krajev so k njemu sulji, nekaj zato, ker je bil Prašnikov mlin na dobrem glasu, nekaj pa zato ker mlin na Jarovini ni bil nič prida. Odkar je Štef ondukaj gospodaril, Grabežev tovarš in pomagač, odkar je ta Štef v mlin za hlapca prišel, šlo je vse narobe in ljudje so ga jeli opuščati. Janko je bil najbolj spoštovani mož v celi soseski. Po smrti starega župana so si ga srenjčani izbrali za novega župana in Katinka je bila skoro zmerom za botro prošena, zdaj od tega zdaj od onega. V mlinu je vse tako dobro napredovalo in z vsakim dnevom premoženje raslo, da sama nista vedela, odkod jima dohaja tolika srčca. Janko je večkrat dejal: „naj začnem in se primem česar koli, kar vse se mi posreči.“

Katinka je rada odperala svoje dobre roke in beračem kaj udelila, saj je imela za potrebo, še čez, več ko dovolj. Siromaki so radi hodili k nji prositi, ker so vedeli, da vsak kaj dobi in da ni nobeden odpoden ali pa odzmerjan. Dobra mlinarica je imela tedaj vsak dan priliko ubogim kaj udariti, bodi hrane ali obleke ali kar si bodi. Pa z milodarom je dala siromaku tudi kak dober nauk ali svet in marsikak beračon je bil tega bolj potreben ko daru samega. Janko in Katinka pa otroci njuni so prav dobro vedeli, kaj se pravi pomanjkanje trpeti, lačnim biti in kako je težko beračiti in v vrsto beračev ustopiti, ker so sami okušali in zajemali iz te britke posode in ravno zato so bili tudi oni do ubogih in potrebnih usmiljeni. Kdor kaj tacega sam ne skusi, ne bo nikoli radodarnega srca; tak krutež bo gledal, kako bi drugim jemal in pa vse pod-se spravi!

Nekega dne, bilo je po obedu, nasloni se Janko na okno in gleda veselo na dvorišče, kako Katinka siromakom daje. Med njimi spazi pa tudi starega capinskega berača, kako se opoteka, kako plava in kosi, videlo se mu je, da je hud žganjar, že od daleč se je žganje vica iz njega kadila. Na misel mu pride, da

je bil tudi sam tak pijanec in Janko, zdaj bogat mlinar, se sramuje tega spomina, pa tukaj tudi spozna, da ni grjega od pijanega berača. Milovaje ga gleda in v srce se mu smili nesrečni ubošček, pa nekom znan se mu dozdeva, bolj natanko si gleda umazanega strganca in strganega umazanca — in koga spozna? — Jarovinskega mlinarja! Kakor bi bil stopil na kak trn ali na kaj ojestrega, tako ga je zbolelo v srce. Janko gre brž dol, pripelje siromačeta v sobo, ga dá očediti, mu dá nekaj svoje praznje obleke in denarja, ga resno posvari in potem mu z Bogom veli. Jokaje se zahvaljuje krmežljavi stavec pa roke se mu tresejo tako, kakor bi hotel zelo oblatene čevlje razsvetliti. Vse objubi, da bo storil, da se bo poboljšal, da ne bo več tako pil, objubi desetkrat, pa še Boga kliče, da naj mu bo priča. Kako da je držal, kar je tako sveto obetal, se je videlo poslej. Drugo jutro so ga našli mrtvega v Glogovcu, oblečenega v cunje. Kako to? Ljudje so pravili, ki so ga videli, da je v vas privrskal, razgrajal po krčmah in hotel vse žganje sam popiti in je pil in druge napajal, da je moral obleko se sebe prodati in se obleči v cunje; pa še ni bilo dosti, da je milodare tako v zlo obračal, je

odgovarjal. Navdušenost naroda vseh stanov se ne dá popisati. Nekterim nemškim listom ta navdušenost Poljakov ni prav po volji, skušali so raztrositi misel, da potovanje cesarjevo med Poljaki je nekaka demonstracija zoper Rusijo, ker je znano, da ti Ruse sovražijo. Pa to mnenje nemških listov se menda ne bo prijelo nikogar, tudi Rusov in Poljakov ne, toraj spozumljenja Rusije z Avstrijo nikakor ne bo kalilo.

Volitev državnega poslanca za štajarska mesta Maribor, Ptuj, Slovenjigradec bo 6. t. m. Za katerega kandidata se bodo narodnjaki odločili, nam še ni znano.

Nemški Čehi hočejo zdaj tudi napraviti svoj „partheitag“ in to v Karlsbadu. Menda mislijo pri tem na dan priti tudi s kako resolucijo, naj bi se nemški deli česke dežele odtrgali od českib, da nemški jezik ne bo v nevarnosti.

Hrvatski deželni zbor se je sešel in imel svojo prvo sejo, ki pa ni bila nič važna.

Nemiri v **Spiljetu** dajo časnikom še vedno veliko dela. Laški se skoro vsi potezajo za Lahe, nemški ustavoverni pa se hudujejo nad vojaki in Hrvati. Med Lahonom in takim ustavovercem ni nobenega razločka.

Vnanje države.

Srbija bo pričela zidati železnico od Belgrada do Vranje in od Niša do Pirota; prva je dolga 362, druga 91 kilometrov. Konkurs za obe je že razpisan.

Angleški general Roberts je došel s svojo vojno v Kandahar tamošnjim vojakom na pomoč. Ejub Khan se bojda hoče pogajati z njim. Pri Taktipulu bo menda prišlo do bitve.

Na **Francoskem** so jezuiti skoro povsod že odšli iz svojih samostanov še predno so prišli policijski komisarji preganjati jih. Demonstracij skoro nič ni bilo in zdaj „hat die arme Seele einmal Ruh“ — kakor pravi Nemeč, zdaj se bo Francija lahko razcvitala.

S **Turčijo** bodo vendar enkrat resno govorili ali vsaj nekoliko memo nosa vozil se ji z vojnimi ladjami. Priprave za to se delajo z vso naglostjo; vojne ladje bodo poslale: Angleška tri, Francoska tri, Avstrija dve, Laška tri, Rusija dve, Nemčija eno. V tem pa Turčija vendar še, pač na skrivnem, a krepko

podpira upor zoper Grško in Črnogoro, albanska liga dobiva čedalje več vojakov častnikov in prostakov iz turških krdel. Brez hudih bojov bo težko kaj, čeravno tako velikih homatij ne bo več, kakor so bile o ustaji Bosne in Hercegovine. Avstrija se drugače menda ne bo vdeležila, akoravno nekteri hočejo, da bi naše čete v Bosni pomaknile se še dalje dol proti Mitrovici.

Izvirni dopisi.

Iz štajarske Ribnice dne 28. avg. Leto 1848! kdo se te še z radostjo ne spominja kot preroditve našega še zaspanega naroda! Ono nam je rodilo mnogo, dokaj mož, ne sicer telesno, a duševno, na katerih ramah so bile do nedavnega težke naloge: nositi narodno zavest v priproste in nepriproste bajtice našega ljudstva, katero delo, če tudi še nedovršeno (ja marsikje le pričeto!), rodi od dne do ne lepše plodove in lahko se veseli sejalec svoje žetve!

Pa le malo je prilik to delo dejanski hitro dovrševati, vsaj še v marsikterem okraji toliko ljudi narodnega mišljenja ni, da bi se dalo osnovati vsaj bralno društvo. Menim, da ne pretiram, če smatram za prvo pospešitev takšnih nalog različne slovesnosti.

V našem okraji, blizu mejnika nemške zemlje, kjer bi takšnih mož zares potrebovali, stoji v tem oziru zares še žalostno. Narod (t. j. ljudstvo) tu se še dosta ne zaveda, zrak nemčurstva je navadno presoparičen, da bi ne omamili onih, ki bi poklicani zamogli kaj več misliti, kakor samo to: „Bogu hvala, da živimo!“ in prosto ljudstvo brez vodilnih zvezd je kakor trije modri iz Jutrovega pred Jeruzalemom. — No, da ne bo vendar menil kdo, da menim začeti Jeremijeve žalostinke, tak bodi tu povedano, da se v tej stvari obrača vsaj deloma na bolje, v katerem obziru pak ste mnogo pripomogli slavnosti priredeni kot izraz vdanosti svitlemu našemu vladarju Francu Jožefu in sicer kakor lani, takó a sijajnejše še letos.

Po Vaši opombi, č. g. vrednik! ne bom te slavnosti dne 17/18 avgusta dolgo opisoval, a omenjam jo kot važnost že navedene stvari.

Brzo ko se je stemnilo, pričela se je v predvečer 17. avg. z razsvetljavo hiš naše vasi, so sviranjem cesarske himne in drugih skladb pred hišo, kjer je stanoval c. kr. namestni svetovalec, glavar Haas, tu na odpočitku, — prava slovesnost, ki se je nadaljevala s sprevedom domačega ljudstva in godcev po vasi, ktera bila je zares prav praznična. Radovednost in veselje ljudstva je posebno vzbujal umetni bengalični ogenj in trije lampijoni, ki so viseli pred hišo, ki je bil rodni kraj dveh še živih duhovnikov — našemu narodu zmiraj zvesto vdanih Gregorja in Maksa Pivec. — Potem se je pa podal spreved na bližnji grič občine Arliške, kjer je krasno plapolal velikanški kres, a vmes pa so gromeli možnarji in igrala godba. Vreme, ki je postajalo prav zamračeno, spustilo je več kapljic svoje jeze, pa to le ni motilo slavljavcev, da bi bili opuščali napivati še dolga, dolga leta našemu vladarju, od katerega edinega le tukajšni prebivalci vse pravo, ki je drugje prav dvomljivo, pričakujejo. Med živahnimi živio-klici švigale so v zrak krasne rakete, ter se glasile slovenske pesmi. Po darežljivi roki tukajšnega obč. predstojnika D. obilno z vinom obdarovano ljudstvo veselilo se je še dolgo na hribu, popevaje domače narodne, med tem, ko se je ostala družba preselila v hišo obč. predstojnika, ter se zabavala še do duč. Drugi dan (18. avg.) bila je slovesna sv. maša in njen namen: Bog nam Očeta Franca Jožefa I. še dolgo, dolgo ohrani!

Konec vse slavnosti pa smem imenovati šolarsko skušnjo iz krščanskega nauka dne 26. avgusta v cerkvi. Omeniti mi je, da so učenci dobro odgovarjali, in to je mogoče le tedaj, ako se uče v domačem slovenskem jeziku, ter bili vsi s knjižnico „Avgusta meseca 18. dan“ obdarovani, ktere sta dva tukajšna rodoljuba, ki sta že poprej vso slavnost vodila in osnovala, darovala, in si tako, če tudi nehote, hvaležnost mladine, kakor tudi poprej vdanost prebivalstva pridobila. Če tudi je bila slavnost le v slavo našemu blagemu vladarju, vendar je imela le bolj naroden značaj; torej smem poleg klincev: „Bog ohrani nam cesarja!“ še vneto zaklicati: Moj mili rod slovenski in Vi njega budilci, Bog Vas naj živi! Le pravi domoljub je tudi zvest Avstrijan, renegati škilijo zmiraj drugam!

še zabavljaj, se kregal, tudi pretepal bi se bil rad, je klel, se na prsi bil, padel, pa spet pobral, češ: „Kdo smo mi!“ in se pridušal, da je strop pokal. Pozno v noč se vleče iz krčme, še enkrat pri svoji črni duši zarohni, pa ga zadene — mrtuđ. Zgrudi se, in duša? Kako je to Janka pretreslo, si lahko mislimo.

Z otroci sta imela Prašnikova dva veliko veselje. Najstarejša hči se je vrgla po svoji dobri materi, bila je razumna, delavna, sramožljiva in pohlevna. Marsikako oko je padlo ná-njo, ko je šla v nedeljo s starši v cerkev. Druga hčerka je bila odgojena v mestu v samostanu pri častitih gospah uršulinkah; stara mati namreč so po vsej sili hoteli, da se punčka kaj lepega nauči, pa zato v mesto gre. Janče je bil najboljši in najbolj pošten mladeneč, kolikor jih je bilo daleč na okoli; bil je rad vesel, postopal ni nikoli; koj si je dobil kako delo, pomagal je očetu v mlinu, tako da jim je bil desna roka, ubogal jih je vse, pa molil je rad. Te lepe lastnosti ne smemo zamolčati, sicer bi ne rekli, da Janče je vrli mladeneč. To se vidi pri drugih, ki ne vejo moliti, zato pa tudi ne vejo, kaj je poštenost. Med sabo razbivati se, kakor nečloveške zveri, to se jim lepo zdi, tem ošabnim prismodam.

Poslej je bil Janče prišel za gospodarja v Jarovinski mlin. Še to moramo povedati, kako se je bilo to zgodilo.

Popoldne je bilo, pa pride brič v Prašnikovo hišo, tisti, ki ga nobeden rad ni videl. Brič pride na dvorišče kakor hrvaški pandur, se mogočno vstopi, široko razkorači, oblastno pogleduje okoli sebe, pod levo podpasho tišči pisemsko torbo, z desno pa seže pod nos, da si čopate brke na obe plati navzgor zaviha, se podpre, vrže glavo nazaj, potem se pa krepko oglasi: „Janko — hm — Prašnik!“ In Janko Prašnik, ki je v hiši za mizo sedel, pošteno delajoč in ki je videl, kako se postrešek petelini, gospodar Janko Prašnik s svojim jeklenim glasom iz hiše ven zagrmí: „Tukaj je Prašnik!“ Briču je srce upalo kar pri tej priči; ponižno sname klobuk, rahlo potrka in reče: „za gospoda Janka Prašnika je tukaj sodnijsko povabilo na jutrnji dan.“ Janko bere in misli, kaj bi moglo to biti, da ga kličejo pred sodbo. Drugo jutro se odpelje v sodnijo.

Gospod sodnik ga sprejme prav uljudno in prijazno, ter mu ponudi stol, kar je storil le pri posebno imenitnih ljudeh. Janko praša, kaj velj gospod sodnik? in ko mu začne sodnik pripovedovati, pride pisar in pove, da so zbrana

sodnijska gospoda. Gredo v sodnijsko pisarno, Janko sede in sodnik ga praša:

„Gospodar Prašnik, se li spominjate, da bi vam bilo pred dolgo časa ukradenega veliko denarja?“

— „Spominjam se, okoli dveh tisuč forintov.“

„Kje se je to zgodilo?“

— „Na potu med Debeljakovo krčmo in mojim mlinom.“

„Niste nič sumnali, kdo bi bil tat?“

— „Nisem vedel, kdo bi mogel biti.“

„Ali ste spali takrat.“

— „Sem, bilo je po noči, pa nekaj vinjen sem bil.“

Nato se gospodje nekoliko med sabo pomenijo in primerjajo besede Jankove s tistimi, ki so bile na nekem papirji. Ondaj reče sodnik glasno:

„Gospodar Prašnik, našel se je tat. To je bil kupec Grabež, kakor je sam povedal, ko je bil zadnji pot pred svojo smrtjo v ječi zaslišan. On vas je okradel, ki ste bili pijani, potlej je pa s tem denarjem, s katerim je nekaj časa trgoval, kupil si mlin na Jarovini. V svoji oporoki vam je zapustil oni mlin, ta je

Iz Maribora, 3. septembra. (Častitka Lavantinskih duhovnikov velečast. rodoljuba g. dr. Jožef Muršecu pri sv. Bolfanku v Višu.)
MVRšec Iosepho IVbILantI faVsta eX
CorDe sInCero!

Velečastiti gospod jubilan!

Na dan Vašega jubileja se po pravici vesel vsak, kdor ima srečo Vas osebno, ali po Vašem domoljubnem delovanju poznati. Mnogi izmed tukaj podpisanih Vas pozna kot bivši modroslovec v Gradcu l. 1848, tistega burnega časa, ko je marsikteri nadepolni mladenič na krive pote zabredel, ki ni imel pravega varha in zvedenega vodnika. Vi, preblagi gospod jubilan! pa ste bili v tisti nevarni dobi v Gradcu bivajočim slovenskim dijakom poseben prijatelj in dobrotnik, ki ste Slovence v domoljubno društvo „Slovenijo“ združili, modro vodili in navduševali za vse, kar je blagega, dobrega in čednostnega. Vsajali ste v naša mlada srca ljubezen do naše mile in zančevane slovenske domovine; učili ste nas ljubiti svoj mili dom in svoj ubogi rod, kakor to natorna in božja postava terjate. Krepko ste se v bran postavili zoper neštivilne nasprotnike našega naroda in naših pravic. Pa ne samo tisti čas, ampak vse dni svojega s tolikimi zaslugami polnega dolgega življenja ste bili vneti za blagor in srečo svojih rojakov. Z besedo in peresom ste učili nas spoznavati lepoto našega milega slovenskega jezika, in v ta namen ste spisali „Slovensko slovnico“; podučevali ste pa tudi svoje rojake z domačo besedo bogoljubnega krščanskega življenja, in v ta namen ste pisali „Bogočastje sv. katoliške cerkve“; vsem Slovincem dobro znane in priljubljene „Drobtince“ imajo iz Vašega spretnega peresa obilno podučljivih spisov, v katerih veje živa ljubezen do Boga in sv. katoliške cerkve. Kot mnogoletni učitelj verozakona na realki v Gradcu ste bili vsem učencem dober vodnik, skrben oče in vrli pastir v nevarnih letih mladosti. Kako blagonosno ste v tej svoji službi delovali, je priča toliko hvaležnih mož, ki so po Vašem napeljevanju pravo pot življenja našli, ter se izurili za svoj poklic. In komu ni znano, kako požrtvovalno ste podpirali z gmotnimi pripomočki vse blagotvorne naprave Slovencev! Vi ste pomagali ustanoviti znanstveni zavod „Slovensko Matico“ v Ljubljani; ste blagodušno vsikdar podpirali vsako domače podvzetje, ter z veseljem pokladali obilne darove na altar ljubezni za mili dom in zapuščen slovenski rod.

Prelepi spominek ste si postavili še posebej v naši Lavantinski škofiji z darom, ki ste ga poklonili našemu dijaškemu seminišču v Mariboru, v katerem se nadepolna mladež izurja za svoj poklic. Še veči so bili darovi, s katerimi ste v svoji rojstni župniji pomagali prenoviti farno cerkev in povečati župnijsko poslopje. In ako je vsaki vse časti in hvale vreden, ki ljubi svoj rod in se trudi za svojo domovino, ter kolikor zamore, dela za njeno blagostanje; koliko večo hvalo zaslužite tedaj Vi, velečastiti gospod jubilan! ki ste se trudili toliko število let, vse svoje žive dni za čast božjo, za časno in večno srečo svojega naroda in sploh vse človeške družbe. Čisto, iskreno in nesebično je bilo Vaše domoljubje, zato ste v svojem znanstvenem delovanju po različnih časnikih se zakrivali pod imenom „Živkov.“ Vaše slavno ime že davno hrani zgodovina z zlatimi črkami zapisano v svojih bukvah, Vas ljubi in spoštuje vsako hvaležno srce Slovencev.

Po pravici se tedaj Vaše „zlate maše“ veseli in raduje vsak domoljub, vsak od Mure do sinjega morja bivajoči Slovenec; radujemo se pa še posebej mi, Vaši sobrat, duhovniki Lavantinske škofije, ki smo pri duhovnih vajah v Mariboru zbrani, ter Vam iz srca čestitamo, da ste še dočakali tega dne, veselega praznika svoje „zlate maše“, in Boga zahvalimo, da Vas je nam toliko let ohranil. In naša presrčna želja in prošnja je, naj Vas oblagodari s svojim preobilnim blagoslovom v blagor sveti cerkvi, naši domovini in Vam srčno udanim Slovincem!

Blagovolite tedaj, velečastiti gospod jubilan! sprejeti ta prisrčna voščila v znamenje naše iskrene ljubezni do Vas, naše hvaležnosti in našega najodličnejšega spoštovanja!

VseLeI bLagozVestI SLaVe sIn
VeČno Časten boDe TVoI spoMIn!

Maribor dne 2. septembra 1880.

Sledijo podpisi.

Kakor slišimo, bodo g. jubilantu sam mi lostljivi knezoškof Lavantinski pridgali.

Ob „Stanka Vraza“ slovesnosti dne 8. sept. pa bodo veleč. g. zlatomašnik pri Jeruzalemi na lepem hribu ljutomerskih goric služili sv. mašo za vse goste „Vrazove slovesnosti“. Bog nam daj ta dan lepo vreme, pa tudi obilno rodoljubov, kakoršna sta velečast. gospoda „Muršec in Vraz“, ki sta si tudi bila sošolca in od mladih nog dobra prijatelja!

Zdaj pa prosim prijazni čitatelji, pojdite malo z mano, da gremo čez petnajst let pogledat v Prašnikov mlin. Oddrznimo mala vrata, ki drže na vrt, pa pogledajmo, kaj tako veselo raja in se veseli.

Lejte jih otrok, kako jih je samo življenje! Te lične pa mile obrazčke gledati, kako veselje! skačejo okoli ljudi, ki sedé pod košato lipo. — Ali jih še poznate? Stari znanci so: sivolasi mož, zdravih lic, to je mlinar Janko Prašnik; stara žena, dosti gibčna, ki se veselo igra z otroci, to je dobra, stara mlinarica Katinca. Mlada žena, ki sedi poleg nje, ki drži malega glasilca v naročji, je nje najstareja hči Barbka; in tisti lepi človek, ki se šali z dečkom, to je sin premožnega trgovca, sosed, mož mlade Barbke. Oni čvrsti in mladi mož, ki govori s starim očetom, to je Janče, žena njegova je vrla hči starega kovača Krpana.

Le dobro si oglejte to družino: povsod premožnost: to je blagoslov treznosti in zmernosti.

Duhovnih vaj se je vdeležilo pod vodstvom č. g. o. Patisa 60 duhovnikov.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. septembra.

(*Duhovsko sprememba*). Knezoškofijski duhovski svetniki so postali čast. gg.: Anton Zarnik, župnik v Naklem, Alojzij Košir, župnik v Šent-Rupertu, Matija Jeriha, spovednik v nunskem samostanu v Škofji Loci, in Janez Gujezda, pristav v Alojznici. — Gosp. France Šveiger je bil vmeščen na župnijo Radovico 16. avg. — G. Jakob Strupič gre iz Š. Lorenca na Temenici za duhovnega pomočnika v Trnovu. — G. Janez Pfeifer, duhovnik v Hrastju, je umaknil se v pokoj.

(*„Narod“*) je včeraj sprejel „popravek“ gosp. Aléšovca o tem, da tam tako raztrganega članka ni pisal in tudi pred tiskom ne bral, zato tudi ne bo obravnave pred okrajno sodnijo, ktera bi bila imela biti danes popoldne, ker je g. A. s tem popravkom zadovoljen. — Pri tej priliki „Nar.“ ugiba, čega v list je toraj „Slovenec“. Naj bere naslov: „Pcilitičen list za slovenski narod.“ Vsak list je tistih, ki ga vzdržujejo, in to so v prvi vrsti naročniki, katerih imenik je v administraciji. Čemu toraj stikati po imenih?

(*Agitacija*.) Z več krajev slišimo, da se močno agitira pri nas za tisti nemški „schulverein“, čegar namen je, ustanovljati in podpirati ponemčevalne šole med slovenskim prebivalstvom. V Ljubljani se s tem peča, kakor se nam za gotove pripoveduje, nek finančni uradnik J., ki vabila s svojo priporočilno karto pošilja celó po uradnem slugi. Ne verjamemo, da bi se tako strankersko agitiranje strinjalo s cesarsko službo in poslom uradnika. — Tudi za nemško „Wien. Allg. Ztg.“, ki posebno g. Winklerja opravlja, naši nemškutarji, v prvi vrsti dr. Schrey, zelo agitirajo. Mi pa svojim bralcem svetujemo, naj tega umazanega lista nikdar v roke ne vzemo in po svoji moči vpirajo se njegovemu razširjevanju.

(*V Alojznici*) so na novo sprejeti naslednji gimnazijalci ljubljanski: v VI. razred: Krniner Alojzij iz Stare Cerkve na Kočevskem; v V. razr. Cvek Valentin iz Škofje Loke, Markič Mihael iz Kranja, Vizjak Henrik iz Kranja; v IV. razr. Petkovšek Josip iz Bevk, Sever Josip z Ježice; v III. razr. Čerin Josip iz Komende, Kunovar Janez iz Š. Vida pri Ljubljani, Loj Josip iz Mokronoga, Miklavčič Fr. s Trate, Rajčević France s Trate, Sedej Matej iz Zavraca, Šašel Emil iz Mokronoga, Tomšič Josip iz Šmartina pod Šmarino goro, Učakar Josip s Trate in Vakselj Alojzij iz Leskovca na Dolenjskem.

(*Za Stanko Vrazovo svečanost*.) h kateri se poda z Ljubljane med drugimi tudi oddelek čitalničnih pevcev, je vožnja po železnici od Ljubljane do Ormuža na polovo cene; tje in sem znaša okoli 5 glđ. Hrvatov bo prišlo posebno veliko in so si zato najeli svoj vlak.

(*„Liedertaflerji“ ne dajo miru.*) Po vsem, kar se je zadnji čas slišalo in bralo o „Liedertaflerjih“, bi človek mislil, da se bodo vsaj za toliko časa poskrili, da govorice o njih potihnejo in se vsaj mokre srajce posuše. Pa ne! Nesramnost nekterih ljudi presega vse meje, po vseh voglih je namreč nabito, da imajo drevi v kazini zopet javen „koncert.“ Bodo li tudi tu po grmovji in drevji razobesili svoje srajce in potem peli v najnovejši „toilette á la zulu-kaffer“, to na listih ni naznanjeno, tudi žalostinke po žandarju Janu ne nahajamo na

zdaj vaš po pravici; drugi stroški so poravnani iz ostalega imetka.“

Janko je dobil pismo, v katerem je bil za posestnika Jarovinskega mlina zapisan. Brž se pelje domu in pri večerji podá pismo Jančetu. Ta ga začuden prebere in oče mu reče:

„Janče, jutri se popeljemo v mlin in tam te bomo postavili za gospodarja. Dokler nimaš svojih štirindvajset let, boš meni polagal račun, od dne tvoje polnoletnosti pa bodi sam svoj gospodar.“

Med tem je zakupnica prodala vse svoje premoženje in pa, kar je nasledila po svojem bratu v Dobravi in se je preselila v novo hišo, kjer je bila poprej Debeljakova krčma. Jančkova najstareja hči, Barbka, prišla je k stari materi, da ji pomaga in opravlja gospodinjstvo, kajti stara mati je dejala, da kader umrje, bode vse njej zapustila, hišo in vse. Brat je dobil Jarovinski mlin, najmlajša sestra pa je imela po smrti svojih staršev prevzeti njihov mlin.

programu, pač pa par slovenskih, ktere gotovo niso zaslužile, da bi se slišale iz ust takih ljudi, katerih nova zastava ima že tako staro parfimirano preteklost.

(Prememba pri vredništvu „Laibacherice“.) Po gotovih virih se po Ljubljani pripoveduje, da s 15. t. m. ima vredništvo tega krajskega vladnega lista prevzeti dobro znani zgodovinski nemški pisatelj gosp. Peter pl. Radics, dose-danji zagrizeni nemškutar Leo Supantschitsch pa odpade. Ta prememba bo vladnemu listu na korist v dvojnem oziru; prvič ima gosp. pl. Radics veliko več zmožnosti za vredovanje tega lista, drugič ni strankarsk mož, bo toraj „Laibacherice“ lahko vredoval tako, kakor mora biti vladen list, ki ima stati popolnem nad vsemi strankami. Pod vodstvom L. Supantschitschevim je „Laibacherice“ prišla že ob vso veljavo, ker ni bila skoro nič različna od rajnega „Tagblatt“ in je Slovence v deželi trdovratno prezirala. Za zamenjava tega dosedanjega vrednika z boljšim je toraj prav res že skrajni čas.

Razne reči.

— O ljudskem gibanju v Ljubljani prvo polovico leta 1880 poroča sledeče: Zakonov je bilo sklenjenih 91, in sicer pred pustom 48 po Veliki noči 43. Pri 73 zakonih bila sta ženin in nevesta samskega stanu, pri 12 slučajih poročil se je vdovec z dekletom in pri 5 vdova s fantom le enkrat poročil se je vdovec z vdovo. Vere so bili vsi katoliške. Najmlajša nevesta štela je 17, najstarejša 45, najmlajši ženin 22 najstarejši 65 let. Otrok se je rodil živih 374 in sicer 195 moškega in 179 ženskega spola, med temi je bilo 52 fantov in 53 deklic nezakonskih. Mrtvih je bilo rojenih 5 fantkov in 5 deklic, od teh so bili 3 fantki in 2 deklici nezakonski. Dvojčki rodili so se dvakrat, enkrat v nezakonskem stanu. Največ rojstev, 77, je bilo aprila, najmanj, 54, januarja meseca. Do petega leta starosti umrlo je 59 fantičkov in 66 deklic od teh je bilo 14 fantkov in 21 deklic nezakonskih. Sploh je pa umrlo tega polleta 491 osob, 263 moških in 228 ženskih. Najstarejša osoba dosegla je 95 leto starosti. Na navadnih boleznih umrlo je 464 osob, na ependemijah 14, ponesrečilo se jih je 11, jeden se je obesil in jeden vrgel se je pod železnični vlak.

— „Velika srpska in hrvatska pesmarica namenjena narodu našem koji latinicom čita. U kojoj ima 400 pesama.“ Tako je naslov 192 strani debeli zbirki narodnih pesem hrvatskih, ki so prišle letos na svitlo v Novem Sadu na Hrvatskem in se dobivajo tam s „srpski knjžari Braće M. Popovića“ po 40 kr. Mi jih toplo priporočamo vsem Slovincem, ki so prijatelji hrvatske pevske Vile.

— Ometavan testament. Tržaška „Edinost“ piše: Nedavno je v Trstu umrla Marija Kalister, vdova znanega bogataša Ivana Kalistra. Ona je dala svojo oporoko ali testament v nemškem jeziku pisati; to oporoko je ona potem v prčo svedokov podkrižala. — Opirajoč se na to, da ranjka ni umela nemškega jezika in da je le potrdila, kar jej je eden svedokov nasvetoval, vložili so postavni dediči pri tukajšnji ces. kr. deželni sodnji ugovor zoper veljavo te oporoke. Ker zapuščina znaša blizu milijona, utegne biti pravda huda in dolga. Med tem pa bode premoženje v sodnijskih rokah. Mi vprašamo — piše dalje „Edin.“ — zakaj se ni svetovalo ranjki Mariji Kalister oporoko, to jako važno opravilo vsakega človeka, v slovenskem jeziku napraviti? Od uradnikov zahtevamo, da nam slo-

venski uradujejo, sami pa si dajemo napravljati pogodbe in druge važne spise v nemškem ali laškem jeziku o takih, ki slovenski ne umejo. Prav zarad tega se večkrat pripeti, da posebno prosti kmet podpiše ali podkriža, kar on sam ne vé. Nastopek takega postopanja so pravde in prepri. Mi tedaj priporočamo našim domorodcem, naj v pravnih zadevah sveta iščejo le pri zvedenih odvetnikih našega naroda.“

V odgovor „Slov. Narodu.“

Ko sem pisal članek „pomagajmo si sami“, si pač nisem mislil da bo izklepal iz njega „Narod“ tako ljuto pušico zoper „Slovenca.“ Žal mi je, da se je pri tem zaletel v nedolžnega, namreč v gosp. Aléšovca, kar pri „Narodu“ ni nič novega (glej njegov prenasgljeni napad na č. g. Jarca!). Članek sem pisal jaz, in prevzamem tudi vso odgovornost za njega, ter nobene besede ne vzamem nazaj, naj „Narod“ še toliko vpije o „bedariji“ ali pa „pomanjkanji rodoljubja.“ „Narod“ je odrekoval rodoljubje že Bleiweisu, Costi, Tomanu in mnogim drugim zaslužnim možem, zato se njegova pušica že več ne prime.

Namen mojega spisa je vendar jasen, ko beli dan. Hotel sem Slovence v obče in slovensko Matico posebej spodbuditi k bolj marnemu delovanju na literarnem polju. Rekel sem, da nimamo terminologije v obrtniških strokah, in ali to mar ni res? Pojdite k zidarjem, in slišali jih boste rabiti večinom germanizme, kakor „plan“, „kanal“, „flajšter“, „veib“, „pod“, „simzi“, „sampran“, „profil“, „fabijon“, „špaleta“, „terasa“, „bangerji“ itd.; tesarji bodo rabili besede „cimper“, „štih“, „vekselni“, „panti“, „templjanje“, „falkon“, „trakelj“, „oblati“; ključarji bodo spet govorili o „šliselplatelcih“, o „znetanih“ mrežah, o „hakecih“ in „rinčicah“, o „rajberjih“, o „šravfih“, o „stanžicah“, o „polknih“, o „šinah“ itd. Taka je pri vseh rokodelcih, da rabijo večinoma nemške ali pa iz nemškega popačene izraze, za ktere deloma nimamo svojih izrazov, deloma pa niso udomačeni. Ali je po tem takem taka pregreha, če jaz slovenski Matici na srce pokladam, naj izda obrtniško terminologijo, da se bodo naši narodni obrtniki znali služevati slovenskih izrazov pri svojem rokodelstvu? Isto velja tudi za trgovino.

Pred vsem opominjam na pregovor „si duo faciunt idem, non est idem“; če kak nemškutarški list piše o revščini našega jezika, stori to iz hudobnega namena; če pa mi isto storimo, zgodi se iz namena, da bi se ta napaka popravila.

Vendar je treba opomniti, da obrtniška terminologija nikakor ne ovira narodnih srednjih šol; kajti v srednjih šolah se ne uče obrtniške stroke; kar se pa v srednjih šolah uči, za to imamo že skoraj vse znanstvene izraze; ni še dolgo, kar smo v „Slovenca“ pisali, da se slovenščina lahko brez ovire upelje kot učni jezik v srednje šole.

Kar sem pisal o Wolffovem slovarju, to mi bo vsak potrdil, kdor je kaj prestavljal. Samo en slučaj naj bo naveden: ko sem prestavljal Šekspirovo igro „Romej in Julija“, nisem se mogel brž domisliti, kaj se pravi „hüften“, pogledam v Wolffa in najdem „bedro“! Pozneje sem si sam domislil, da se pravi „hüften“ po slovenski: „ledije.“ Ali ni potem opravičen izrek, da pisatelji Wolffovega slovarja niso slovenski znali?

Zato nam je treba novega popolnega slovarja, zato nam je treba splošne terminologije

za vse stroke; zato je treba delati, in ne samo zabavljati.

Kar se tiče pravne akademije, je „Slovenec“ vedno povdarjal njeno potrebo, med tem ko jo je v „Narodu“ prof. Šuklje pobijal. Če imamo res nekaj juridičnih terminov, vendar niso tako utrjeni, da bi vsak sodnik vselej pravega in istega zbral; ker se jih nobeden učil ni, zato si jih vsak po svoje prestavlja, in tako mora v resnici nastati zmešnjava; uradna slovenščina: „čez ta urtel imate pravico čez tri dni bešverengo anmeldat“, še ni izumrla, in kaj je temu uzrok: pomanjkanje slovenske pravne akademije! „Narod“, ki nas hoče rodoljubja učiti, naj pove, kdo je bolj rodoljuben, ali mi, ki tako potrebno šolo zagovarjamo, ali pa on, ki jo pobija?

Ta prepir z nami je „Narod“ tako na lepem iz trte zvil, da se mora pušica na njega nazaj obrniti, če je le kaka pravica na svetu.

„Narod“ kaže na to, kako nemškutarški listi naše izjave zlorabijo. Pri tem pa on pozabi, da mnenje teh listov za nas ne sme biti merodajno, in tudi ni merodajno za večino državnega zbora. Ko bi se ta večina in vlada ozirala na te liste, po tem ne bi bile nikdar sklenjene resolucije za ravnopravnost slovenskih jezikov, potem Čehi ne bi bili dobili nobene narodne šole. Spoznanje samega sebe je prvi korak do poboljšanja, in resnico povedati je zmirom zdravo, če prav boli; v centralističnem taboru je še več gujilega, ko pri nas; če pa oni sami tega nečejo videti, potem so le milovanja vredni, ker jih je Bog s slepoto vdaril. Če „Narod“ na izjave teh listov toliko drži, potem priznava sam, da živi še vedno v duševni odvisnosti od teh listov, in zavolj tega ga zamorem le milovati.

Spominjam se še, da je tudi „Narod“ že večkrat grajal kako napako v narodnem taboru, zlasti to, da se Slovenci nečejo posluževati svojih pravic, da uradom nemški dopisujejo itd. Tudi to bi bil kak nemškutarški list lahko porabil in konstatiral, da Slovenci sami nečejo ravnopravnosti. Kljub temu pa je bila „Narodova“ graja o istej malomarnosti popolnem na svojem mestu; kam bomo prišli, če ne bomo smeli o naših razmerah resnice pisati?

Tooliko v brambo mojega članka; na osebne napade bodo menda odgovorili tisti, ki so zadeti. Marsikaj mi je še na jeziku; pa je bolje, če človek nekoliko potrpi; slednjič se vendar pravica izkaže. F. Haderlap.

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

Ta v „Slovenca“ priobčena povest iz domačega življenja je zdaj prišla na svitlo v posebni 160 strani debeli knjižici in se dobiva pri J. A. Aléšovcu v Ljubljani (ključarske ulce št. 3) mehko vezana po 40 kr., po pošti 5 kr. več. Kdor jih pa naroči najmanj 5, ne plača nič poštnine.

Razen te knjige se pri J. A. Aléšovcu dobiva, dokler je še kaj iztiso: v

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega sveta pod drobnogledom. Mehko vezane po 60, trdo vezane po 70 kr.

Nemški ne znajo. Burka v enem dejanju. Mehko vezana 30 kr.

Telegrafične denarne cene 3. septembra.

Papirna renta 72.75 — Sreberna renta 73.75 — Zlata renta 88 15 — 1860letno državno posojilo 132. — Bankine akcije 835 — Kreditne akcije 289 90 — London 117.90 — Ces. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.36.